

III. JURISPRUDENȚĂ

HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA GROZA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI¹

Art. 2 Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede că „nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire”. Astfel, „statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.”

I. Sub aspect procedural vom reține că²:

1. Domnul Marcel Groza (reclamantul), a sesizat Curtea la 4 august 2005, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (convenția).

II. În fapt se vor reține următoarele:

I. Circumstanțele cauzei

2. Reclamantul, Marcel Groza, este resortisant român, s-a născut în 1959 și locuiește în Cluj-Napoca.

A. Contextul cauzei

3. Cauza se referă la nevoile educaționale speciale ale fiului reclamantului, născut în 1991, care suferă din naștere de boala Little. Băiatul a trăit numai împreună cu tatăl său de la vârsta de patru ani, de când mama sa l-a părăsit.

4. Timp de trei ani, fiul reclamantului a frecventat o școală specială. Reclamantul nu a fost mulțumit de condițiile oferite de această școală, pretinzând că personalul școlii nu a avut grijă de copii și programa școlii nu era adaptată la nevoile speciale ale fiului său.

5. În plus, între reclamant și directorul școlii a existat o relație tensionată. Acesta din urmă a depus notificări la autoritățile competente, cu privire la presupusul comportament abuziv sexual al reclamantului față de fiul său. Comisia pentru protecția copilului a desfășurat o investigație și a concluzionat că „notificările cu privire la un posibil abuz sexual al copilului nu erau fondate”. La 26 aprilie 2004, reclamantul a depus o plângere penală pentru insultă

împotriva directorului. Judecătoria Cluj-Napoca a respins această plângere pe motiv că directorul a acționat fără intenția de a afecta reputația reclamantului

6. Reclamantul a afirmat, de asemenea, că frecventarea școlii speciale a fost foarte dificilă deoarece, pe lângă probleme psihice și dificultăți motorii, copilul suferea adesea și de afecțiuni respiratorii. Conform certificatului medical eliberat de doctorul care l-a îngrijit pe băiat de la vârsta de șase ani, acesta suferea nu numai de boala sa cronică, dar și de afecțiuni respiratorii multiple, dezvoltate din cauza unei imunități deficitare și unui sindrom anemic. Acesta suferea, de asemenea, de probleme psihice, având o personalitate obsesivo-fobică. Doctorul a mai menționat că băiatul nu a prezentat niciodată semne de abuz fizic.

B. Cererea pentru înscrierea fiului reclamantului la o școală care asigură educație la domiciliu

7. Din motivele sus-menționate, reclamantul a hotărât să găsească altă școală pentru fiul său. În consecință, la începutul anului 2003, acesta a depus o cerere pentru înscrierea fiului său la o școală din orașul său, care asigură educație la domiciliu.

8. Conform legislației aplicabile, admiterea depindea de autorizația acordată de Comisia pentru protecția copilului. La 30 noiembrie 2004, comisia a eliberat o decizie care respingea cererea reclamantului și a recomandat înscrierea copilului la o școală specială. Aceasta și-a bazat decizia pe o evaluare detaliată a copilului. Potrivit certificatului anexat deciziei, copilul suferea de o deficiență neuromotorie severă.

Comisia a recomandat, de asemenea, introducerea reclamantului și a fiului acestuia într-un program de consiliere psihologică.

C. Proceduri legale cu privire la refuzul cererii

9. Reclamantul s-a opus cu tărie acestui lucru, crezând că este mai potrivit pentru fiul său să primească educație la domiciliu. În consecință, a contestat decizia în fața instanței, pretinzând că respectiva comisie a interpretat în mod greșit legea aplicabilă. Acesta a subliniat rolul părinților în deciziile cu privire la alegerea

¹ Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Marcel Groza împotriva României, C 31017/05, din 21 februarie 2012.

² Pentru simplificarea lecturii au fost numerotate doar aspectele relevante.

forme de învățământ pentru copiii lor și a concluzionat că decizia comisiei a fost abuzivă, neluând în considerare nevoile speciale ale fiului său.

10. La 28 februarie 2005, Judecătoria Cluj a respins cererea reclamantului, stabilind că condițiile oferite de școala recomandată erau adecvate situației medicale speciale ale fiului său. Instanța a reținut că fiul reclamantului nu a frecventat nicio școală în anul 2004-2005. Aceasta a amintit, de asemenea, că respectiva comisie a efectuat o evaluare a stării copilului și a decis în favoarea sa, acesta având nevoie să fie integrat într-o formă de învățământ care îi asigură socializarea și un tratament adecvat pentru recuperarea motorie. În continuare, a reținut că, potrivit informațiilor oferite de școala specială la care fusese repartizat copilul, transportul de acasă era asigurat de școală. Aceasta a concluzionat că decizia nu a încălcat dreptul tatălui de a decide pentru fiul său și că nu este în avantajul copilului ca acesta să fie izolat la domiciliu.

11. Reclamantul a declarat apel susținând, *inter alia*, că și comisia specială și judecătoria nu au respectat dispozițiile legale conform cărora un copil cu dizabilități are dreptul de a primi educație la domiciliu. Comisia a motivat, în observațiile sale, că a luat în considerare interesul copilului, și anume înscrierea acestuia la o școală care i-ar fi putut oferi un pachet complet de servicii specializate, sesiuni de terapie fizică, grupuri de susținere, educație și socializare, fără a-l priva de contactul cu alți copii de vârsta sa. Aceasta a susținut, în continuare, că, prin opunerea înscrierii fiului său la o școală specială, reclamantul a încălcat dreptul acestuia la instruire, exercitându-și drepturile parentale într-un mod abuziv.

12. La 28 aprilie 2005, Curtea de Apel Cluj a respins recursul reclamantului. Aceasta a reținut că decizia comisiei speciale s-a bazat pe o anchetă socială, un raport medical pentru stabilirea gradului de handicap, un raport psihologic, un raport de evaluare complexă a copilului cu dizabilități și certificate medicale. Instanța a reținut, în continuare, că din ultimul raport psihologic, redactat la 12 aprilie 2005, reieșea că băiatul trebuie să frecventeze un centru specializat de recuperare fizică, combinat cu o educație formală, care i-ar permite atât contactul direct cu doctori și terapeuți fizici, cât și interacțiunea zilnică cu alte persoane. Aceasta a concluzionat că, din moment ce tatăl nu a dovedit că este în stare să îi ofere fiului său condițiile necesare, educația acestuia,

tratamentul specializat și socializarea, i-ar fi asigurate mai bine prin frecventarea școlii speciale recomandate de comisie.

D. Informații ulterioare cu privire la educația fiului reclamantului

13. Potrivit ultimelor informații oferite de reclamant la 3 martie 2010, acesta nu și-a înscris fiul la școala recomandată. În consecință, acesta nu a primit educație între 2004 și 2009.

14. În 2009, reclamantului i-a fost acceptată o cerere de educație la domiciliu, fiul său reîncepând astfel școala la 19 ani, în clasa a cincea. Potrivit reclamantului, starea fizică a fiului său s-a deteriorat atât de mult, încât acesta a devenit incapabil de a fi deplasat.

Reclamantul nu a furnizat informații detaliate sau copii ale documentelor cu privire la noua sa cerere de educație la domiciliu.

III. În continuare, Curtea amintește în cuprinsul deciziei dispozițiile legale relevante din dreptul intern. În acest sens se face referire la art. 29 alin (6) din Constituția României privind dreptul părinților sau tutorilor de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori și la art. 180 alin (1) din Legea învățământului nr. 84/1995 care prevede că părintele sau tutorele legal instituit are dreptul de a alege forma de învățământ și felul educației copilului minor. Totodată, art. 18 alin (1) lit. b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificată ulterior de Legea nr. 10/2003 în vigoare la momentul faptelor, preciza că un copil cu handicap, nedeplasabil, este îndreptățit să beneficieze de pregătire școlară la domiciliu. Nu în ultimul rând art. 21 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/1999, modificat de Legea nr. 343/2004, prevede obligația persoanelor cu handicap să urmeze programul individual de recuperare, readaptare și reintegrare socială stabilit de comisiile pentru protecția copilului.

IV. Cu privire la pretinsa încălcare a 2 din Protocolul nr. 1 la Convenție, reclamantul s-a plâns că fiului său i-a fost refuzat dreptul la instruire la domiciliu, de către autoritățile române.

15. Curtea reamintește că dreptul la instruire garantat de prima frază a art. 2 din Protocolul nr. 1 la convenție impune, prin natura sa, reglementarea sa de către stat, dar o astfel de reglementare nu trebuie niciodată să aducă atingere substanței dreptului sau să interfereze cu alte drepturi cuprinse în convenție sau protocoale ale convenției.

16. Prin asumarea obligației de a nu „refuza

dreptul la instruire”, statele contractante garantează tuturor cetățenilor din jurisdicția lor dreptul de acces la instituțiile de învățământ existente la un anumit moment și posibilitatea de a profita de pe urma educației primite, prin recunoașterea oficială a studiilor realizate [a se vedea *Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemaricii*, 7 decembrie 1976, pct. 52, seria A nr. 23, și Cauza „cu privire la anumite aspecte ale legilor privind folosirea limbilor în sistemul de educație din Belgia” (fond), 23 iulie 1968, pag. 31-32, pct. 4, seria A nr. 6].

17. Curtea a recunoscut, în continuare, că, în ciuda importanței sale, dreptul la instruire nu este absolut și poate fi supus unor limitări, atât timp cât nu se aduce atingere substanței dreptului (*Cauza lingvistică belgiană*, supra, pag. 28, pct.5 și *Campbell și Cosans împotriva Regatului Unit*, 25 februarie 1982, pct. 41, seria A nr.48).

18. În această privință, a fost recunoscut că art. 2 din Protocolul nr. 1 nu impune în mod necesar dreptul de acces la o instituție de învățământ specifică (*Simpson împotriva Regatului Unit*, nr. 14688/89, 24 februarie

19. Revenind la cauza în speță, Curtea reține că respectivele cereri depuse de reclamant în vederea înscrierii fiului său la o școală care asigură educația la domiciliu au fost respinse. Comisia pentru protecția copilului, care, conform legislației aplicabile, trebuia să acorde o autorizație prealabilă, nu a fost de acord cu alegerea făcută de reclamant și a recomandat o școală specială, mai adaptată nevoilor speciale ale copilului. Comisia a susținut că fiul reclamantului trebuia integrat într-o formă de învățământ care să asigure socializarea acestuia și un tratament adecvat pentru recuperarea motorie.

20. Curtea reamintește că atribuția sa este aceea de organism de control în ceea ce privește respectarea convenției. Nu ține de atribuția sa să înlocuiască deciziile și politicile autorităților naționale cu ale sale. Deși aceste autorități trebuie să acorde importanță opiniile parentale, sunt respectate numai opiniile parentale care nu interferează cu dreptul fundamental al copilului la instruire, întregul art. 2 din Protocolul nr. 1 la convenție fiind subordonat primei fraze.

21. În cauza de față, autoritățile române au acordat prioritate intereselor fiului reclamantului și s-a considerat că este în avantajul acestuia să fie plasat într-o școală specială, care oferea nu numai facilități de transport, ci și un pachet integrat de servicii

specializate, sesiuni de terapie fizică, grupuri de susținere, educație și socializare, fără să îl priveze de contactul cu alți copii de vârsta sa. Astfel, comisia specială a întocmit evaluarea nevoilor acestuia pe baza unor raporturi de specialitate, după cum urmează: un certificat medical pentru stabilirea gradului de handicap, un raport psihologic, un raport de evaluare complexă a copilului cu dizabilități și certificate medicale. Prin hotărârea motivată din 28 aprilie 2005, Curtea de Apel Cluj a respins recursul reclamantului împotriva deciziei comisiei, susținând că acesta nu a demonstrat că poate asigura condiții asemănătoare sau apropiate celor oferite de școala specială.

22. Curtea reține, de asemenea, că fiul reclamantului a stat acasă fără a beneficia de nicio formă de învățământ timp de cinci ani, deoarece tatăl său nu a vrut să accepte decizia autorităților competente de a frecventa o școală specială, mai adaptată pentru nevoile speciale ale acestuia. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că nimic nu poate fi imputat autorităților române care, în urma examinării elementelor din cauza prezentă, au recunoscut dreptul fiului reclamantului la o educație cât mai eficientă. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

23. Reclamantul s-a plâns, de asemenea, că nu a beneficiat de un proces echitabil al cauzei sale, cu încălcarea art. 6 § 1 din convenție. Curtea reamintește că nu este sesizată pentru a examina erorile de fapt și de drept comise de autoritățile juridice naționale, întrucât nu se poate detecta nicio inechitate a procedurilor și deciziile luate nu pot fi considerate arbitrare. Pe baza elementelor de la dosar și având în vedere concluziile sale cu privire la art. 2 din Protocolul nr. 1, Curtea concluzionează că, în cadrul procedurii, reclamantul a avut posibilitatea de a aduce toate argumentele necesare în apărarea interesului său și autoritățile judiciare au acordat acestora considerația necesară. Hotărârile instanțelor naționale nu par a fi neîntemeiate sau arbitrare. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

Declară cererea inadmisibilă.